

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านวิชาการ แนวความคิด สังคม และสภาพแวดล้อม มนุษย์จึงมีความจำเป็นต้องหาความรู้และติดตามข่าวสารต่าง ๆ เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงนี้ได้เหมาะสม และมีความสุข แม้ว่าจะมีสื่อมวลชน และมีวิธีการรับทราบข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ หลากหลายวิธี แต่การอ่านก็ยังคงเป็นวิธีการที่สะดวกและมีประสิทธิภาพ การอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน สามารถอ่านวัยประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวัน การศึกษาหาความรู้ การปฏิบัติงาน การพักผ่อนหย่อนใจ และการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ในด้านการคิดวิเคราะห์ ด้วยเหตุนี้การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคคลและสังคม จึงมีการดำเนินการต่าง ๆ ในระดับชาติและระดับสากล เพื่อให้บุคคลมีความสามารถในการอ่าน มีทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพและมีนิสัยรักการอ่าน (สุพรรณิ วราทร, 2545, หน้า 4)

การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการแสวงหาความรู้ ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนจะต้องใช้ทักษะการอ่านเพื่อเป็นเครื่องมือศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะต้องอาศัยทักษะการอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานก็ต้องใช้ทักษะการอ่านเพื่อติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าในอาชีพของตน เพื่อพัฒนางานและพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน (ละออ เพชรรัตน์, 2547, หน้า 2) นอกจากนี้แล้วความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษยังมีความสำคัญและจำเป็นต้องใช้มากในการศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะต้องใช้ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ส่วนใหญ่มักจะตีพิมพ์หรือบันทึกไว้เป็นภาษาอังกฤษ (อารีรักษ์ มีแจ้ง, 2547, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับ ขวดี อยู่สบาย (2552, หน้า 1) ที่กล่าวไว้ว่า ในการศึกษาระดับสูง นักศึกษาระดับวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยต้องการทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาการอ่านจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และผลการวิจัยของ มานินี จันทวิมล, อ้อยทิพย์ กรมกุล และกิงกมน ทวีชาติวิทยากุล (ม.ป.ป.) ได้สรุปไว้ว่า กลุ่มบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ มีแนวโน้มความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพโดยเฉลี่ยเหมือนกัน โดยมีความต้องการในทักษะการอ่านมากที่สุด

ถึงแม้ว่าทักษะการอ่านจะมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนภาษา ผลจากการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางการอ่านของผู้เรียน สายชล เมธาอาภาานนท์ (2546, บทคัดย่อ) พบว่าความสามารถในการอ่านระดับวิเคราะห์วิจารณ์ของนิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ อีกทั้งการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ย ในภาคเรียนที่ 1 เท่ากับ 27.12 และภาคเรียนที่ 2 เท่ากับ 34.08 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน และในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ในระหว่างการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (พรุ่งทิพย์ กิตติศรีปัญญา, 2547, หน้า 100) ปัญหาและความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษถือเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษา ควรให้ความสนใจและนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจ เสริมสร้างเจตคติที่ดี ทั้งนี้เพราะเป็นที่ทราบโดยทั่วกันว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (สุพรรณิ พันธุ์พริกส์ และฉลิลิกา มหาพูนทอง, 2550) จากการสอบถามสภาพปัญหาจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ พบว่า มิได้แตกต่างจากปัญหาที่พบในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น คือ ครูผู้สอนได้ให้ความเห็นว่าความสามารถทางด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ต้องมีการปรับปรุงในหลายด้าน เช่น ด้านความสามารถในการสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เพราะผู้เรียนอ่านเรื่องแล้ว ไม่เข้าใจเนื้อเรื่อง ไม่สามารถสรุปใจความสำคัญจากสิ่งที่อ่านได้ ในด้านการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน กล่าวคือ ผู้เรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เพราะกลัวผิด ผู้เรียนตั้งคำถามไม่เป็นและตอบคำถามไม่ถูก ซึ่งสาเหตุของปัญหาดังกล่าวอาจมาจากตัวผู้เรียนเอง เช่น ระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนแตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนไม่มีความสนใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาอังกฤษ หรือมีสาเหตุมาจากครูผู้สอนที่ใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน หรือทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมในห้องเรียนน้อยมาก ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่านภาษาอังกฤษ และไม่เห็นถึงประโยชน์ของการอ่านภาษาอังกฤษ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

จากการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนการอ่าน วิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านความเข้าใจในการอ่าน และเพิ่มพูนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพิ่มขึ้น คือ วิธีการสอน

แบบแลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal Teaching) ซึ่งจากผลการวิจัยของ ชัยญานุช มะโนปา (2552, บทคัดย่อ) ว่าวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ทำให้คะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการสอนที่ลดความวิตกกังวลในการเรียนอีกด้วย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูวดี อยู่สบาย (2552, บทคัดย่อ) พบว่า การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มีผลในทางบวกต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจ และช่วยเพิ่มความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง และนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ ซึ่งการสอนการอ่านแบบ สลับบทบาทประกอบไปด้วย 4 กิจกรรม คือ การตั้งคำถาม การหาความชัดเจน การสรุป และการทำนาย

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะแก้ปัญหาในการอ่านภาษาอังกฤษ คือ นักเรียนไม่สามารถอ่านเพื่อหาหัวข้อเรื่อง อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ โดยการทดลองเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่าน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อนักศึกษา และเป็นแนวทางสำหรับครูที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ก่อนและหลังการเรียน โดยใช้การสอนการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการสอนการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ก่อนและหลังการเรียน โดยใช้การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

สมมติฐานการวิจัย

1. ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ สูงขึ้นภายหลังได้รับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
2. เจตคติต่อการสอนการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เปลี่ยนไปในทางบวกภายหลังได้รับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการนำวิธีการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการนำการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทไปปรับใช้กับรายวิชาอื่น ๆ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการสอนการอ่านภาษาอังกฤษครั้งต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับทักษะการเรียนรู้ (1500103) ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2553 มีจำนวน 3 กลุ่มเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับทักษะการเรียนรู้ (1500103) ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 35 คน

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และเจตคติต่อการสอนการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2553 โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองสอน จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 24 คาบ

นิยามคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษในระดับความเข้าใจความหมายตามตัวอักษร ระดับความเข้าใจแบบตีความ และระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งวัดได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท หมายถึง กระบวนการสอนการอ่านเพื่อช่วยพัฒนาการอ่านให้กับผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมการอ่าน 4 แบบ คือ 1) การตั้งคำถามโดยผู้นำในการสนทนา จะเริ่มอภิปรายด้วยการนำในการตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน และสมาชิกคนอื่น ๆ ก็ช่วยกันตอบคำถาม 2) การทำความเข้าใจกับข้อสงสัย โดยผู้นำในการสนทนา จะกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่ม

ทำความเข้าใจกับข้อสงสัย หรือแก้ไขปัญหในเรื่อง คำศัพท์ สำนวน โครงสร้าง ที่ยังคลุมเครือให้มีความกระจ่างขึ้น ซึ่งอาจใช้กลวิธีในการเดาคำศัพท์ (Context Clue) 3) การคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า โดยผู้นำการสนทนา จะเป็นผู้นำในการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นในบทอ่านต่อไปก่อน และสมาชิกคนอื่นก็แสดงความคิดเห็นในการคาดการณ์ล่วงหน้าเช่นกัน และ 4) การสรุปความโดยผู้นำการสนทนา จะนำในการสรุปความจากบทอ่าน และสมาชิกคนอื่นก็แสดงความคิดเห็นในการสรุปความจากบทอ่าน ซึ่งอาจจะมีการสนับสนุนซึ่งกันและกันหรือมีการคัดค้านในกระบวนการอ่านนี้จะมีการสนทนาหรืออภิปรายสลับบทบาทระหว่างครูและนักเรียน และครูจะเป็นผู้เริ่มในการใช้กลวิธีการอ่านทั้ง 4 แบบ โดยครูจะเริ่มบทบาทในการนำสนทนา ก่อน เมื่อ นักเรียนเข้าใจแล้ว นักเรียนจะสลับบทบาทกับครูเป็นผู้นำสนทนาเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือ

ขั้นตอนในการสอนประกอบด้วย 1) ขั้นตอนกิจกรรมก่อนการอ่าน ครูผู้สอนนำเสนอกิจกรรมการนำเข้าสู่อ่านโดยใช้สื่อ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถไปกระตุ้นความรู้เดิมและความสนใจของผู้เรียนในการนำเข้าสู่อ่าน 2) ขั้นตอนกิจกรรมการอ่าน ในระยะแรกครูจะเป็นผู้สาธิตวิธีการทำกิจกรรมทั้ง 4 วิธี ให้ผู้เรียนดูเป็นตัวอย่าง จากนั้นผู้เรียนที่ถูกแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4 คน จะแลกเปลี่ยนบทบาทกับผู้สอน โดยเป็นผู้ทำกิจกรรมเอง และสลับกันไป โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือ 3) ขั้นตอนกิจกรรมหลังการอ่าน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านมาประกอบกับความรู้ ความคิด และ ความเห็นของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ

3. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับทักษะการเรียน (1500103) ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2553

4. เจตคติต่อการสอนการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อการสอนการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาททั้งในด้านที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย ซึ่งวัดได้จากคะแนนของนักศึกษาที่ได้มาจากการตอบแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการสอนการอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ทดลองหาคุณภาพแล้ว